

På vilket sätt kan det framhållas att Anden är en motiverande drivkraft i församlingsutveckling och hur fångar NFU-materialet upp sådana drivkrafter?

Henrik Åström

Hösten 2016

Inlämning: 8. december 2016

Antal ord: 5082

Valideringsledare: Lars Råmunddal

Innehåll

1. Inledning	3
1.1. Problemställning	3
1.2. Avgränsning.....	3
1.3. Upplägg och metod	3
2. Vem är den helige Ande?	4
2.1. Anden som livgivare	4
2.2. Anden som Guds närvaro.....	4
2.3. Anden i treenigheten	5
3. Anden som drivkraft i kyrkans liv och utveckling.....	6
3.1. Andens kontinuerliga verk i kyrkan.....	7
4. Andens plats och betydelse i Naturlig församlingsutveckling.....	8
4.1. Naturlig församlingsutveckling och de anliga gåvorna.....	9
4.2. Anden som förändringskraft i Naturlig församlingsutveckling.....	11
5. Analys och reflektion.....	12
6. Konklusion.....	14
Referenser	15

1. Inledning

Den kristna kyrkan har genom historien haft en fantastisk expansiv utveckling. Ifrån att ha varit en mindre grupp människor i ett begränsat område i Israel har kyrkan idag nått ut över hela världen. Det kristna budskapet fortsätter idag att nå allt fler människor och år 2050 beräknas antalet kristna i världen vara 2,9 miljarder (Pew Research Center 2016). Undersökningar visar också att karismatisk och erfarenhetsbaserade kyrkor växer fyra gånger snabbare än traditionella kyrkor och att de på ett mycket bättre sätt lyckas möta sin samtid och utvecklas (Sverker 2013).

Utifrån detta kan ett antal relevanta frågor ställas. Beror dessa kyrkors expansion och förändringsbenägenhet på deras öppenhet för den helige Ande? Är betoning på den helige Andes liv, verk och den enskilt kristnes personliga erfarenhet av Anden bidragande faktorer till dessa kyrkors stora tillväxt och motivation till förändring?

Dessa och ett antal andra frågor ligger till grund för den här ämnesuppgiftens innehåll och ärende. Uppgiften vill kort se på den helige Ande som kraft och motivationskälla till församlingsutveckling.

1.1. Problemställning

Frågeställningen som denna uppgift vill svara på är:

På vilket sätt kan det framhållas att Anden är en motiverande drivkraft i församlingsutveckling och hur fångar NFU- materialet upp sådana drivkrafter?

För att svara på denna frågeställning kommer en teologisk och en praktisk del att behandlas utifrån följande utgångspunkter:

- Vem är den helige Anden och hur kan Anden vara en drivkraft i församlingsutveckling?
- Vad har Anden för plats och betydelse i NFU:s materiel och på vilket sätt fångar NFU upp Anden som drivkraft? (NFU: Naturlig församlingsutveckling)

1.2. Avgränsning

Att studera och kartlägga den helige Andes verk i kyrkan är ett omfattande studie. Denna uppgift kommer endast summariskt att beröra Anden som person och kraft och inte närmare behandla de enskilda andliga nådegåvorna. Fokus i är istället Anden som motivationskälla och kraft i församlinglivet och Andens roll i församlingsutveckling. I den avslutande delen vill jag titta närmare på hur Anden bl.a. betonas och ses som drivkraft i utvecklingsmaterialet NFU.

1.3. Upplägg och metod

Systematiskt och utifrån kursen relevant litteratur kommer frågeställningen försöka besvaras. Litteratur som kommer användas är bl.a. Karl Inge Tangens text (2016) om Anden i boken *Perspektiver på menighetsutveckling og endringsledelse*, men litteratur av författare som Clark H. Pinnock (1994), Christian Schwarz (1996, 2001) och Lars Råmunddal (2011) m.fl. kommer även behandlas. I analysdelen diskuteras sedan innehållet från böckerna för att till slut försöka ge ett svar på den inledande frågeställningen.

2. Vem är den helige Ande?

För att svara på om den helige Ande är en kraft och en källa i och till församlingsutveckling måste vi börja med att se på vem den helige Ande är. Fokus i denna teologiska del är Andens plats utifrån skapelsen och treenigheten vilket ger oss en bra grund för att både förstå vem Anden är och vad Anden gör. Litteraturen vi skall titta närmare på kommer visa att båda dessa perspektiv är centrala för att förstå Anden som förändringsaktör i en församlingsutveckling.

2.1. Anden som livgivare

I Bibeln läser vi att Anden finns med från början i skapelsen. I 1 Mos 1:3 står det att allt var öde och tomt och att Guds Ande, eller Guds vind som Bibel 2000 översätter, svävade över vattnet. Det hebreiska ordet *ruach* kan betyda både ande, vind och andedräkt och det grekiska ordet för ande *pneuma* har samma mångfacetterade betydelse (Kärkkäinen 2002:23). I 1 Mos 2:7 läser vi vidare att Gud skapar människan och blåser in sin livsande i henne och att hon därefter fick liv. Vi ser här en tydlig parallell till när Jesus blåser sin Ande/andedräkt på sina lärjungar och säger till dem att ta emot helig Ande (Joh. 20:22). Att Guds Ande ger liv är också tydligt i bl.a. Hes. 37:5 där Gud säger att de förtorkade benen åter ska få liv genom att Guds Ande kommer "in" i dem. I Psalm 104:29-30 skriver psalmförfattaren:

²⁹Du döljer ditt ansikte och de blir förskräckta, du tar bort deras ande och de dör och vänder åter till stoft. ³⁰Du sänder din Ande, då skapas de och du förnyar jordens ansikte.

Vi kan därmed se att Anden både finns med när Gud skapade världen och att Anden ger skapelsen liv. Teologen Darrell Guder menar att det är av stor betydelse att se Anden som skapelsens livskälla när vi också talar om församlingsutveckling och om att få in nytt liv i Guds församlingar idag (Guder 1998:143).

2.2. Anden som Guds närvaro

Om vi håller oss kvar i 1 Moseboken och skapelseberättelsen kan vi där se att Andens närvaro också bekräftar Guds närvaro i skapelsen. Gud skapar inte på distans utan är närvarande och går i närkontakt med sin skapelse. Teologen Gordon Fee (2011:5) skriver att Guds Ande är Guds personliga närvaro och bemyndigande kraft och det sätt på vilket Gud är närvarande i sin

skapelse. Insikten om Guds närvaro i och genom Anden är av stor betydelse när vi läser Nya Testamentet och sedan ska förstå Guds närvaro i kyrkan¹. Paulus skriver bl.a. i 1 Kor. 3:16-17 om att en kristen genom Anden är ett Guds tempel vilket utifrån Gamla Testamentets kontext är synonymt med Guds personliga närvaro (2 Mos. 25:8, 1 Kung. 8). Enligt Paulus blir den troende genom Anden bärare och innehavare av Gud personliga närvaro vilket är av avgörande betydelse för kyrkans liv, inspiration och utveckling i världen (Fee 2011:8). Se Apg. 1:8.

2.3. Anden i treenigheten

Det är av betydelse att också förstå att den heliga Ande som Gud och därmed en person i Guds treeniga väsen. Treenigheten är inte lätt att förstå men är av största betydelse. Teologen Clark Pinnock skriver mycket talande:

Try to explain the Trinity and you'll lose your mind; try to deny it and you'll lose your soul (Pinnock 1996:22).

Trots att vi inte kan förklara eller fullt ut förstå treenigheten är det viktigt att leva i sanningen av att Gud är Fader, Son och Ande, men också se sambanden och skillnaderna mellan dessa personer. I Bibeln kan vi läsa att Gud i sitt väsen är Ande (Joh. 4:24), vilket betyder att Anden i Bibeln både är en benämning av Guds väsen och refererar till den tredje personen i treenigheten. Anden är både den natur som utgör och förenar Fader, Son och Ande och en distinkt person inom gudomen (Pinnock 1996:32). Anden är den person i gudomen som möter oss först och som leder oss till Sonen och Fadern. Anden är den treenige Gudens spjutspets, alltid på plats innan Fadern och Sonen hunnit fram (Halldorf 2003:23).

Samspelet mellan Fader, Son och Ande kommer framför allt fram i Jesus liv och i det han säger i evangelierna (Tangen 2016:147). Jesus säger att Anden som han ska sända bara tala det Sonen säger, som i sin tur bara talar det han hör från Fadern (Se Joh. 14:26, 15:26). Det finns därmed ett ständigt samspel mellan personerna i treenigheten och Peter Halldorf skriver:

Fadern avslöjar sig i Sonen, som sänder oss Anden, som lyser på Sonen, som uppenbarar Fadern från vilket Anden utgår... (Halldorf 2003:13).

Att blir en kristen innebär framför allt att vi inbjuds till att ta del av och dela den relation som finns inom gudomen. Karl Inge Tangen skriver att en kristen blir en del av samspelet mellan Fadern, Sonen och Anden och att vi genom Anden blir deltagare i Sonens tillbedjan av Fadern och

¹ I detta arbete används orden *Kyrka* och *Församling* synonymt.

tjänst för världen (Tangen 2016:148). Detta ger ett levande perspektiv på Guds treenighet och visar att Anden vill leda till ett inspirerat liv med Gud i och genom relationer.

3. Anden som drivkraft i kyrkans liv och utveckling

Efter att vi nu sett att Anden är Gud, ger liv och är Guds aktiva närvaro bland sitt folk riktar vi nu våra blickar till den kristna församlingen. Är Anden en aktiv drivkraft och inspirationskälla i församlingens arbete och utveckling och i så fall hur?

Som så ofta förr tar vi vår utgångspunkt i Jesus och hans liv. Jesus är prototypen för kyrkan och som efter hans exempel mottagit dopet i den helige Ande och sänts ut för att delta i Guds mission i världen (Tangen 2016:148) vilket av missionsteologer kallas *missio Dei* (Guder 1998:81). Hela Jesus liv på jorden, från början till slut, är ett verk av Anden:

1. Jesus blir till genom ett verk av Anden. Luk. 1:35
2. Jesus utrustas av Anden till tjänst. Matt. 3:16
3. Jesus leds av Anden i sin tjänst. Luk. 4:11
4. Jesus uppväcks av Anden från det döda. Rom. 8:11 (Sanders 2013).

Det är i Bibeln tydligt att Anden är central i Jesus liv och att Anden både möjliggör Jesus människoblivande och hela verksamhet. På ett liknande sätt är församlingen, Kristi kropp på jorden (1 Kor. 12:27), ett verk av Anden. Födelsen av den kristna kyrkan är ett dramatiskt verka av Anden (Kärkkäinen 2002:31) där kyrkan både är grundad och konstituerad av Anden (Young 2005:123, 127). Gud grundar inte kyrkan för att sedan ge den Anden, nej Anden bygger, fyller och utrustar kyrka och är därför inte ett tillägg eller endast en kraft given till kyrkan. Anden är kyrkans hela ursprung, fundament och existentiella källa (Pinnock 1996:115, Halldorf 2003:183). Från den stund lärjungarna tar emot Anden blir de genom Anden en ny gemenskap, hans pånyttfödda folk, en ny och upprättade mänsklighet.

Den första kristna historien som beskrivs i Apostlagärningarna är därför inget annat än en beskrivning av den helige Andes verk. Den tidiga kristna kyrkan växte, expanderade och utvecklades hela tiden genom den helige Andes kraft och detta visar hur avgörande Anden är som förändringsaktör i kyrkan och hur grundläggande Anden är för kyrkans liv och hela väsen. Kyrkans kraft till att utvecklas är genom Anden nedlagd i kyrkans väsen och har sin grund i det liv och det samspel som finns mellan Fader, Son och Ande och som nu församlingen genom Anden är en del av (Tangen 2016:148).

Ett någorlunda nutida exempel på Andens drivkraft kan vi läsa om i pingstteologen Keith Warringtons bok *Pentecostal Theology* (Warrington 2008). Där skriver han bl.a. om den drivkraft som fanns hos pingstmissionärerna under 1900- talets början. Anden hade fallit över människor och den konkreta och upplevda erfarenheten av Anden var slående bland de troende. Andens ledande och styrande roll i kyrkans liv och uppdrag gjorde att:

1. många tidiga pingstmissionärer inte ansåg sig behöva någon vidare teologisk eller kulturell utbildning inför sitt missionsuppdrag. Anden förväntades leda och utrusta dem.
2. den tidiga pingstmissionären fann sin drivkraft i att vara lydig den helige Ande snarare än i själva missionsuppdraget.² (Warrington 2008:251).

Det är här intressant att se de troendes fulla övertygelse om att Anden var den som skulle utrusta och utföra sitt verk i och genom dem. Det avgörande verkade inte vara vad man gjorde utan att man levde ett liv i Anden där Anden utrustade och ledde de troende. Anden var alltså enligt Warrington (2008) den centrala drivkraften i de pingstkarismatiska församlingarna i början på 1900- talet och vi kan fråga oss om det var detta som var den springande punkten i den enorma tillväxt och utveckling många av dessa församlingar upplevde? Mer om detta i min avslutande diskussion.

3.1. Andens kontinuerliga verk i kyrkan

Det är utan tvekan så att människor inom kyrkan har förstått Andens roll och sätt att verka inom kyrkan på väldigt många olika sätt. Karl Inge Tangen (2016) lägger i sin text relativt stor vikt vid Andens kontinuerliga handlande genom olika kyrkliga handlingar (praktiker) som t.ex. ordets förkunnelse, dop och nattvarden. De kyrkliga handlingarna som Anden primärt handlar i och igenom uppfattas i varierande grad inom kyrkan som handlingar där Anden verkar och forma kyrkan (Tangen 2016:150). Oavsett tradition menar Tangen att dessa kristna praktiker i första hand inte bör ses som något vi kristna gör, utan istället som handlingar där Anden gör något med oss (Tangen 2016:152), vilket är ett viktigt perspektiv när vi ska förstå dessa praktikers roll i en Andeledd församlingsutveckling. Inom den karismatiska rörelsen har även Andens arbete genom de andliga nådegåvorna särskilt betonats. Här är den personliga och upplevda erfarenheten av Andens verk betonad och uppfattas i dessa sammanhang ofta som en betydligt viktigare faktor till kontinuerligt liv och utveckling inom kyrkan är den som kommer genom kyrkliga praktiker.

I Apostlagärningarna ser vi ytterligare ett viktigt perspektiv på Andens som förändringsaktör och det är att Anden utrustar de troende med helig Ande i och utifrån konkreta situationer. Det verkar i Bibeln klart att Anden verkar genom ett samspel av strukturerade praktiker och

² Detta uttalande är tillspetsat för att visa Andens centrala plats i den tidiga Pingströrelsen och bör inte ses som ett nedtonande av missionsuppdraget.

karismatiska händelser där Anden agerar utifrån konkreta situationer (Tangen:2016:155). Den punktuella manifestationen av Anden är den dominerande i Paulus teologi om nådegåvorna och Tangen poängterar detta när han kommenterar Paulus text ifrån 1 Kor. 12:7-11. Han skriver:

I denne teksten brukes begrepet phaneros parallelt med ordet for nådegave (charisma). Det indikerer at tro, helbredelser og andre gaver har en "hendelseskarakter" i den forstand at "Ånden gir seg til kjenne" eller kommer til syne. Dette bekreftes av at helbredelser omtales i flertall, noe som antyder denne gaven ikke er en permanent gave, men selve helbredelsen eller en situasjonsbestemt utrusting til å formidle denne (Tangen 2016:156).

Här betonar Tangen att Anden ger sin kraft till kristna utifrån behov och situation. Vidare ser vi i 1 Kor. 14 att Paulus uppmanar de troende att ivrigt söka de andliga gåvorna vilket visar hur viktiga och avgörande Paulus såg de andliga gåvorna för den kristna församlingens liv och utveckling. Här menar Tangen att den profetiska gåvan är av särskild betydelse för att förstå Anden som ändringsaktör. Anledningen till detta är att den profetiska insikten kan ge riktning och vision i viktiga faser när församlingen upplever att man behöver göra förändringar eller ta steg man aldrig tidigare gjort (Tangen 2016:157).

När vi talar om Andens som drivkraft i kyrkans liv och utveckling är det också viktigt att se Andens roll i ett församlingsledarskap. Anden hjälpte den tidiga kyrkan genom att ge speciell auktoritet till församlingens ledarskap (Kärkkäinen 2002:32) och genom detta kunde kyrkan både ledas, utvecklas och beskyddas. Ett ledarskap lett och inspirerat av den helige Ande förefaller enligt Tangen (2016) som avgörande för att en församling ska ledas i och genom utveckling vilket också Lars Råmunddals studie visar (Råmunddal, 2011, s.168).

Sammantaget har vi nu sett att Gud genom Anden både är närvarande i kyrkan, har fött kyrkan och att Anden givit kyrkan dess liv och kraft. Vi har också sett att Anden kontinuerligt ger kyrkan liv och kraft och att förebilden till kyrkans liv och utveckling är Gud själv och hans treeniga väsen.

4. Andens plats och betydelse i Naturlig församlingsutveckling

Vi ska nu se om och i så fall hur församlingsutvecklingsmaterialet NFU ser på den helige Ande och om de faktorer vi sett i min inledande teologiska del finns med och betonas. Men först behöver vi säga något om vad NFU är för något? NFU är skapat av den tyske kyrkoväxtforskaren Christian Schwarz som har undersökt 1000 församlingar i 32 länder och utifrån denna undersökning bl.a. fått fram åtta kvaliteter som är viktiga för att en församling ska växa³ (Råmunddal 2011:57–58,

³ Kvaliteterna är: 1. Utrustande ledarskap. 2. Gåvobaserat tjänande. 3. Ett engagerat tros liv. 4. Ändamålsenliga strukturer. 5. Inspirerande gudstjänster. 6. Livsnära grupper. 7. Behovsorienterad evangelisation. 8. Varma relationer. Se kap 1 i Christian Schwarz bok (1996:15–48).

Schwarz 1996:18). En huvudtanke i materialet är att församlingsutveckling sker naturligt om rätt förutsättningar (de åtta kvaliteterna) finns. Schwarz menar att de biologiska principer vi ser i skapelsen och som ligger till grund för dess tillväxt och utveckling också ligger till grund för tillväxt och utveckling i den kristna församlingen. Schwarz skriver att NFU innebär: "Att frigöra den tillväxtautomatik Gud själv använder för att få sin församling att växa" (Schwarz 1996:13). Lika naturligt det är för naturen att växa när rätt förutsättningar finns, är det enligt Schwarz för en församling att växa och utvecklas när rätt förutsättningar finns. Inom NFU ligger därför inte huvudfokus på själva tillväxten utan på de principer som utlöser en naturlig tillväxt. Idag har materialet använts av över 50 000 församlingar i över 70 länder (Råmunddal 2011:57, 59).

4.1. Naturlig församlingsutveckling och de anliga gåvorna

Flera av de kvaliteter som enligt Schwarz ligger till grund för församlingsutveckling är direkt kopplade till Anden, där gåvobaserat tjänande är en av de tydligaste tillväxtkvalitéerna. Gåvobaserat tjänande, dvs. att en kristen lever och tjänar i de gåvor Anden ger, är enligt NFU-materialet nyckeln till att få en församling att växa och må bra (Schwarz 2001:7). Det finns enligt Schwarz ingen enskild faktor som påverkar den troendes tillfredsställelse mer än när hon får använda och verka i sina (andliga) gåvor (Schwarz 1996:24). Schwarz försök att definiera de andliga gåvorna ger en bra inblick i hur avgörande han uppfattar att Anden är i en församlingsutveckling. Han skriver:

En andlig gåva är en speciell förmåga som Gud av nåd ger varje lem i Kristi kropp, till att användas för församlingens utveckling (Schwarz 2001:42).

Varje medlem i den kristna församlingen är därmed enligt Schwarz utrustad med minst en andlig gåva och den enskilt viktigaste faktorn för församlingstillväxt är att församlingsmedlemmen upptäcker sin gåva samt att hon lever och verkar i den.

En sak som möjligen sticker ut när NFU talar om de andliga gåvorna är deras relativt breda syn på vilka de anliga gåvorna är.⁴ Naturliga gåvor som är nerlagda i skapelsen och som vi även ser utanför kyrkan som *socialt engagemang* (givmildhet, gästfrihet, barmhärtighet, självvald fattigdom), *mänskligt intellekt* (kunskap, organisation, vishet) och *kreativ potential* (konstnärlighet, hantverk, musik) blir enligt NFU andliga gåvor när en kristen använder dem för att tjäna Gud (Schwarz 2001:102). I ett karismatiskt sammanhang betonas vanligtvis inte dessa naturliga gåvor som Andens gåvor. Schwarz menar däremot att kraften i Anden ofta är kopplad till de karismatiska och mer övernaturliga gåvorna, men säger samtidigt att Andens kraft utan de

⁴ Andens gåvor i NFU är indelad i tre olika färger (områden) där Guds treenighet är förebild (Schwarz 2001:10–11). Här ser vi en tydlig koppling till Tangens resonemang om treenighetens betydelse som perspektiv i församlingsutveckling utifrån betydelsen av att tänka helhet. (Tangen 2016:147).

mer naturliga gåvorna inte räcker för att sätta igång en naturlig församlingsutveckling. Andens kraft behöver omsättas och sättas in i ett vidare sammanhang där alla Guds gåvor betonas och lyfts upp som lika viktiga. Först när det finns en växelverkan mellan Andens olika gåvor menar Schwarz att den naturliga växtkraften i en församling kommer igång.

Schwarz skriver:

Kraft utan överlåtelse är meningslöst, likt överlåtelse utan kraft också är meningslöst (Schwarz 2001:16).

Inga gåvoområden kan därmed väljas bort utan helheten och växelverkan mellan de olika gåvotyperna är en avgörande faktor för att få igång den naturliga växtkraften.

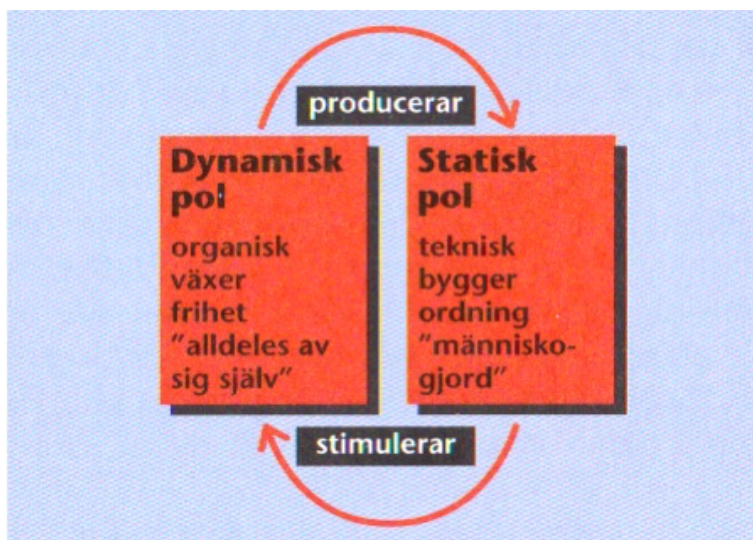
Gåvornas kollektiva funktion betonas också som viktigt i NFU. Anden ger sina gåvor för att församlingen i första hand ska utvecklas, växa och utföra sitt uppdrag i världen. När Nya Testamentet talar om Andens gåvor har det med Kristi kropp och med dess tillväxt att göra (Råmunddal 2011:57). Även Schwartz menar att gåvorna i första hand inte är till för oss själva utan för att bygga upp Kristi kropp (Schwarz 2001:43). Denna syn ligger också helt i linje med det Tangen skriver om att Anden alltid ger sina gåvor för att betjäna helheten (Tangen 2016:162). I NFU- materialet är det därför tydligt att gåvornas kollektiva funktion betonas framför dess personliga betydelse utan att det för den skull sägs något om att den personliga erfarenheten av Anden skulle vara oviktig.

I Lars Råmunddals studie (2001) kan vi göra en intressant iakttagelse när de berörda församlingarna i studien arbetade med de andliga nådegåvorna. Studien visar att det blev spänningar inom församlingarna när NFU:s gåvotest skulle genomföras. NFU:s breda förståelse av Andens gåvor verkade inte ligga i linje med de båda församlingarnas tidigare syn på de andliga gåvorna. Detta ledde fram till att båda församlingarna, fast på något olika grunder, inte fullföljde NFU:s gåvotest utan fick lägga det åt sidan (Råmunddal 2011:73, 208). De andliga gåvorna som NFU betonar som det viktigaste särdraget inom församlingstillväxt verkar utifrån detta också vara ett område som kan skapa starka reaktioner och frågetecken hos de församlingar som använder NFU:s materiel.

Utifrån det vi hitintills sett verkar det klart att Anden och Andens gåvor till församlingen är en grundläggande faktor i att förlösa den naturliga kraft till församlingstillväxt och utveckling som NFU menar finns nedlagd i församlingen.

4.2. Anden som förändringskraft i Naturlig församlingsutveckling

En viktig betoning av Anden i NFU- materialet är Andens uppgift att skapa flöde mellan församlingens dynamiska och statiska poler.⁵ Schwarz menar att det är spänningen och växelverkan mellan dessa poler som förlöser energi och kraft till utveckling i församlingen, och att det är Anden som sätter igång detta växelverkande flöde. Resultatet av detta flöde är enligt Schwarz vanligtvis sunda och växande församlingar (Schwarz 1996:85).

Bilden är hämtad från (Schwarz 1996:85)

Anden sammanbinder de två polerna och ser till att den dynamiska polen ger kraft in i den statiska, och att den statiska polen stimulerar den dynamiska. När de båda polerna förenas skapas genom Anden den frigörande kraft som utlöser naturlig tillväxt.

Det är därför enligt Schwarz av stor betydelse att en församling motverkar det som hindrar Anden från att skapa det flöde och den växelverkan som behövs och som beskrivs i bilden ovan.

Vidare ser vi att NFU betonar vikten av inspirerande gudstjänster och en hängiven anlighet. Gudstjänsten har en mycket central plats i NFU:s materiel och inspirerande gudstjänster uppfattas som en avgörande del i att förlösa naturlig församlingstillväxt. Anden uppfattas här inte endast vara närvarande i gudstjänsten utan också agera och genom sitt aktiva handlande skapa gudstjänstens atmosfär och utformning (Schwarz 1996:31).

Hängiven andlighet menar Schwarz (1996) är av mycket större betydelse för kyrkans tillväxt än t.ex. om en församling har rätt i alla sina lärosatser. I boken Naturlig församlingsutveckling (1996)

⁵ Den *dynamiska* polen innefattar ord som organiskt, växt, frihet och att saker växer av sig själv, medan den *statiska* polen innehåller ord som teknisk, bygger, ordning och människogjord (Schwarz 1996:85). Tangen skriver att det tillrättalagda kan förlösa spontanitet och tvärt om. Tangen verkar likt Schwartz inte se dessa ting som motpoler utan som två sidor av samma mynt som behöver varandra (Tangen 2016:160).

säger Schwarz dock inte uttalat att hängiven andligheten beror på Anden, men utifrån bokens helhet och speciellt dess avslutning förefaller detta som en självklarhet.

I sin epilog i boken *Naturligt församlingsutveckling* skriver Schwartz (1996:126-127) att allt det som sker i en församlingstillväxt ytterst är ett verk av den helige Ande. Anden vill lägga alla Guds tillväxtfaktorer till rätta för att sedan blåsa sin vind i seglet och föra församlingen framåt. Församlingsutveckling är därmed utifrån NFU aldrig människors verk, utan ett Guds verk genom den helige Ande där Guds nerlagda tillväxtprinciper i skapelsen läggs till rätta och förlöses i församlingen.

Sammantaget har vi sett att Anden har en mycket central plats i NFU. Anden som Guds närvaro, livgivare och kraft är tydligt betonad. Guds treenighet lyfts också fram som en tydlig förebild för att betona mångfald och för att täcka in helheten av de gåvor och tjänster som är nödvändiga i en församlingsutveckling.

5. Analys och reflektion

I min redogörelse började jag med att se hur Anden beskrivs i det bibliska materialet. Då kyrkan idag är en fortsättning av den kyrka vi läser om i de bibliska texterna är studiet av kyrkan i bibeltexterna den självklara startpunkten för att finna svar på om och i så fall hur Anden är en motiverande drivkraft i församlingsutveckling. I min redogörelse ser jag tydliga paralleller mellan hur Andens verk beskrivs i bibeltexterna och hur Anden som utvecklingsaktör verkar idag.

I den första delen av min redogörelse blir det klart att Anden inte endast är en kraft från Gud till församlingen utan att Anden också är Gud och en del av Guds treeniga väsen. Varför är detta viktigt för att finna svar på denna uppgifts frågeställning om och i så fall hur Anden är en motiverande drivkraft i församlingsutveckling? Genom att förstå vem Anden är och vad Anden gör kan vi också på ett djupare sätt förstå hur Anden kan ge det liv församlingen behöver för att växa och utvecklas. När en församling av olika anledningar upplever stagnation och har förlorat tron på utveckling visar min redogörelse att Bibeln vill visa att Gud genom Anden är personligt närvarande i församlingen och på nytt och likt profetttexten i Hesekiel 37 både vill och kan återskapa det liv som en gång funnits, men som uppenbart inte längre verkar finnas.

När en församling stagnerat kan detta helt klart skapa frustration och en känsla av ensamhet. Det är då viktigt att genom Bibeln se att Gud, trots vår känsla av övergivenhet, genom Anden ändå är närvarande i församlingen. Anden är den kraft som vill dra oss in i Guds egen gemenskap för att där visa oss ett inspirerande exempel på hur församlingens gemenskap kan bli och vara. Detta ger församlingen en fantastisk grund till att med Gud som förebild få uppleva Guds närhet och en gudomligt inspirerad motivation och kraft till gemenskap och utveckling.

Min redogörelse visar också att Anden är källan till liv och kraft i såväl Jesus eget liv som i den tidiga kyrkans. Det förefaller i Bibeln tydligt att Anden i den första församlingen uppfattades vara något mer än en övergripande kraft i kyrkan. I bibeltexterna har vi sett att de troende aktivt sökte Andens ledning, inspiration och kraft i konkreta situationer vilket vi också har läst hände när Anden föll över människor i början av 1900- talet. Andens personliga gåvor och kraft kommer då åter i centrum vilket förlöste en inspiration, en expansion och en kraft som liknar den vi ser i Apostlagärningarna. Det aktiva sökandet efter Andens ledning och kraft verkade som Warrington (2008) skriver varit en avgörande faktor till att den tidiga och moderna pingströrelsen upplevde ett liv där Andens kraft och inspiration både upplevdes, uttrycktes och utvecklade deras församlingar. Utifrån min redogörelse tror jag därför att de troendes personliga erfarenhet av Anden, kopplat till en levande och Andeledd församlingssamfund är avgörande faktorer till den enorma församlingstillväxt vi har sett och idag ser bland de pingstkarismatiska församlingarna i världen.

Inom den pingstkarismatiska kyrkan har det dock ibland funnits en överbetoning på det personliga livet i Anden och på Andens spontana ledning. Både Schwarz (1996) och Karl Inge Tangen (2016) lyfter upp denna fara och betonar mycket riktigt betydelsen av strukturer och mångfald. Insikten om strukturer för att kanalisera Guds kraft så att hela församlingen byggs upp och utvecklas bör inte underskattas. Tangen lyfter fram kyrkliga handlingar som dop, nattvard och predikan som viktiga inslag för Andens kontinuerliga handlande i församlingen. Här betonas att kyrkan inte endast bör vila på Andens spontana uttryck och inslag utan också på strukturer och ordningar som Anden fött fram genom historien. Jag delar Tangens tredelade uppdelning av hur Anden leder och utvecklar kyrkan. Han skriver att Anden utvecklar genom kyrkliga handlingar, karismatiska händelser och genom att ge olika andliga tjänstegåvor till människor i församlingen (Tangen 2016:165). Denna uppdelning har vi i min redogörelse kunnat se stämmer väl överrens med Bibeln vittnesbörd, men också med NFU:s material.

Vi har också sett att en växande församling både behöver Andefyllda strukturer och spontana handlingar inspirerade av Anden, vilket också NFU- materialet betonar. I NFU ser vi detta bl.a. i deras betoning på inspirerande gudstjänster, en hängiven andlighet och en gåvobaserad verksamhet. Att dessa områden lyfts fram som avgörande faktorer för inspiration och församlingstillväxt visar enligt mig att NFU:s materiel både betonar betydelsen av Andefyllda strukturer och mer spontant andligt inspirerade handlingar.

En sak som skiljer NFU från t.ex. Karl Inge Tangens redogörelse (2016) är synen på de andliga gåvorna. Båda verkar överrens om att gåvorna är viktiga för en församlings tillväxt, men NFU:s breda förståelse av de andliga gåvorna finner jag inte i Tangens text. Denna skillnad kan till en början verka obetydlig men jag menar att denna skillnad faktiskt kan vara av viss betydelse. Att

Gud som skapare ger människan naturliga gåvor och att dessa gåvor beskrivs som en andlig gåva är utifrån ett skapelseperspektiv inte särskilt uppseendeväckande. Om vi däremot likställer dessa naturliga gåvor med Andens gåvor som t.ex. beskrivs i 1 Kor. 12 anser jag att vi går utanför det bibliska materialets vittnesbörd och klara undervisning. Jag anser att Bibeln undervisar att de andliga gåvorna som t.ex. beskrivs i 1 Kor 12 är de förlösande och speciellt inspirerande gåvorna till människan, men att dessa gåvor sedan bör samverka med människans naturliga gåvor.

Detta betyder dock inte att det finns ett skarpt motsatsförhållande mellan Schwarz och Tangens texter då båda, fast på lite olika sätt, betonar betydelsen av balans och samspel i talet om de andliga gåvorna. Jag delar de bådass uppfattning om att det är viktigt med balans och mångfald i undervisningen av de andliga gåvorna och att en allt för ensidig betoning på vissa gåvor riskerar begränsa utloppet för Andens kraft till utveckling.

Trots min något tveksamma hållning till NFU:s breda syn på de andliga gåvorna kan denna syn ändå vara ett behövligt bidrag till kyrkan. Genom NFU:s breda perspektiv på de andliga gåvorna kan detta möjligen leda karismatiska skeptiker till en något positivare bild av Andens gåvor och på sikt möjligen även öppna deras ögon för de andliga gåvor som ofta beskrivs som övernaturliga.

6. Konklusion

Frågeställning:

På vilket sätt kan det framhållas att Anden är en motiverande drivkraft i församlingsutveckling och hur fångar NFU- materialet upp sådana drivkrafter?

Anden är utan tvekan den avgörande och motiverande drivkraften inom en församlings arbete och utveckling. Genom sin personliga närvaro och sitt utrustande av församlingens medlemmar ger Anden gudomliga förutsättningar till att förlösa inspiration och den kraft som behövs i en kontinuerlig församlingsutveckling. Genom ett personligt liv i Andens gåvor, en öppenhet för Andens spontana liv tillsammans med Andefödda praktiker leder Anden församling in i en levande och hållbar utveckling.

Den karismatiska kyrkans öppenhet för Anden och dess enorma tillväxt i världen stödjer uppfattningen om att en personlig karismatisk som tar sig uttryck och utlevs i en församlings liv och gemenskap skapar goda förutsättningar för en gudomligt upplevd inspiration och tillväxt. Till detta behövs strukturer och ett av Anden utrustat ledarskap som håller ihop och leder församlingen framåt.

NFU- materialet har ett tydligt fokus på den helige Ande där Anden ses som en centrala driv- och förändringskraft i det som kallas naturlig församlingsutveckling. NFU fångar upp Bibelns centrala

perspektiv om Anden som förändringsaktör och betonar både dess personliga, spontana och kollektiva betydelse i en församlingsutveckling.

Referenser

Fee, G. D. (2011). *God's Empowering Presence: The Holy Spirit in the Letters of Paul*. Grand Rapids, MI: Baker Academic.

Guder, Darrell L, (1998). *Missional Church A Vision for the Sending of the Church in North America*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.

Halldorf, P. (2003). *Drick djupt av Anden: den helige Andes närvaro och gåvor i den kristnes personliga liv*. Örebro: Cordia.

Kärkkäinen, V. (2002). *Pneumatology: the Holy Spirit in ecumenical, international, and contextual perspective*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic.

Pew Research Center (2016). The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050 Hämtad 3 november, från <http://www.globalreligiousfutures.org/religions/christians>

Pinnock, C.H. (1996). *Flame of love: a theology of the Holy Spirit*. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press.

Sverker, J. (2013, 12 december). Dramatisk ökning av karismatiska kristna. *Dagen*. Hämtad 3 november, 2016, från <http://www.dagen.se/dramatisk-okning-av-karismatiska-kristna-1.107337>

Tangen, K. I. (2016). Den hellige Ånds plass og rolle i menighetsutvikling: den dynamiske faktor. I Jenson, J.A., Råmunddal, L., Silva, da. A. (Red.), *Perspektiver på menighetsutvikling og endringsledelse*: (s. 147-169).

Johnson, R., Sanders, C., & Heiser, M. S. (2013). *TH102 Introducing Bible Doctrine II: The Triune God and His Heavenly Host*. Bellingham, WA: Lexham Press.

Råmunddal, L. (2011). *Konsept og endring :en studie av hvordan lokale ekklesiologier formes*. Trondheim: Tapir akademisk forl.

Svensk Studiebibel. (2000). (LDLS elektroniska version.). Dala-Järna: SN Ljud & Data.

Schwarz, C.A. (1996). *Naturlig församlingsutveckling*. Sundbyberg: Svenska Baptistsamfundet.

Schwarz, C.A. (2005). *Gåvornas 3 färger: hur du kan upptäcka och utveckla dina andliga gåvor*. Sundbyberg: Svenska baptistförbundet.

Yong, A. (2005). *The Spirit poured out on all flesh: Pentecostalism and the possibility of global theology*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic.

Warrington, K. (2008). *Pentecostal theology: a theology of encounter*. London: T & T Clark.